

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÝ JAZYK

Metonymie

Ročník 8. a 9.

20. 8. - 21. 8. 2012

Autor: Mgr. Vladimíra Barboříková

*Zpracováno v rámci projektu „Krok za krokem na ZŠ Želatovská ve 21. století“
registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3443*

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Informace o projektu

Název projektu: Krok za krokem na ZŠ Želatovská ve 21. století

Registrační číslo: CZ.1.07/1.4.00/21.3443

Příjemce: Základní škola, Přerov, Želatovská 8

Anotace:

- Žáci se seznámí s pojmem **metonymie**, přenášením věcného významu v obrazných vyjádřeních, tedy jedním z básnických prostředků, uvědomují si souvislosti mezi různými způsoby vyjadřování na ukázkách (které poskytují další možnosti pro práci s texty) a ověřují si pochopení pojmů při práci s pracovním listem. V rámci tohoto modulu se žáci naučí řešit z didaktického hlediska názorné úkoly, je kladen důraz zvláště na jejich fantazii, aktivitu a kreativitu.

Modul je vhodný pro individuální i skupinovou práci

Vybrané ukázky jsou vhodné i pro další využití ve všech složkách jazyka českého.

Pracovní list – metonymie

Pomáhej si texty a vysvětleními v prezentaci!!!

úkol 1 – Podrobněji vysvětli následující metonymie :

a) My máme srdce svá Amorem probodána.

.....
.....
.....

b) Každý z nás totiž mezi muži je bílá vrána.

.....
.....
.....

c) Léta jsme na to čekali.

.....

d) Němec byl poražen.

.....

e) Na jihu čeká válka s Turkem.

.....

f) Hlídkka oznámila králi příjezd královny.

.....

g) Muzika zvesela vyhrávala.

.....
.....

úkol 2 – Napiš podle vzorů v prezentaci následující metonymie :

a) záměna obsahu za věc: .....

b) vlastnictví je označováno jménem vlastníka:
.....

**úkol 3 – Vyjádři podle vzorů v prezentaci metonymiemi, která umělecká díla rád(a) čteš
či posloucháš:**

.....
.....
.....
.....

úkol 4 – Napiš podle vzorů v prezentaci metonymii, v níž je nějaká věc/jev označen/a podle vynálezce:

.....

úkol 5 – Napiš podle vzorů v prezentaci metonymie jiné fyzikální jednotky, jejichž název je metonymií jména vynálezce, objevitele:

.....

.....

.....

úkol 6: Některá metonymická označení mohou označovat i dvě věci.

Najdeš takové, které označuje brusle, ale také těžké vojenské boty? .....

Nápověda: toto podstatné jméno pomnožné je odvozeno od státu – kolébky hokeje.

úkol 7 – Vysvětli, proč jsou metonymiemi tato vyjádření:

pod černými kadeřemi jí žlutě prosvítalo zlato; necítil ani těžká železa kolem krví zbarvených kotníků; prodali rodinné stříbro

.....

Řešení – metonymie

úkol 1 – Podrobněji vysvětli následující metonymie :

h) **My máme srdce svá Amorem probodána.**

jsme zamilovaní - Amor je v řecké mytologii bohem lásky, který svými šípy způsoboval milostné vzplanutí zasažených lidí

i) **Každý z nás totiž mezi muži je bílá vrána.**

bílá vrána je vzácnost, výjimečnost → každý z nás je výjimečný

j) **Léta jsme na to čekali.**

roky - jde o záměnu části a celku

k) **Němec byl poražen.**

Němci, německá moc - jde o záměnu části a celku

l) **Na jihu čeká válka s Turkem.**

Turci, turecká vojska - jde o záměnu části a celku

m) **Hlídka oznámila králi příjezd královny.**

skupina hlídajících vojáků -původce děje nahrazen dějem

n) **Muzika zvesela vyhrávala.**

muzikanti - původce děje nahrazen dějem

úkol 2 – Napiš podle vzorů v prezentaci následující metonymie :

e) **záměna obsahu za věc: vypil láhev, snědl celý talíř, snědl celý sáček....**

d) **vlastnictví je označováno jménem vlastníka:**

Petr byl vykraden (Petrův byt, jeho dům)

úkol 3 – Vyjádři podle vzorů v prezentaci metonymiemi, která umělecká díla rád(a) čteš

či posloucháš:

čtu Trosku, poslouchám Dvořáka, dívám se na Rowlingovou, aranžuje Hašlera, ...

úkol 4 – Napiš podle vzorů v prezentaci metonymiemi, v níž je nějaká věc označena podle

vynálezce:

letěli jsme iljušinem (*Sergej Vladimirovič Iljušin byl ruským konstruktérem, zakladatelem letecké konstrukční kanceláře Iljušin. Vyvinul mnoho vojenských a dopravních letadel,*

úkol 5 – Napiš podle vzorů v prezentaci metonymiemi jiné fyzikální jednotky, jejichž

název je metonymií jména vynálezce, objevitele:

ampér [A]

[André Marie Ampère](#) (1775-1836) - francouzský matematik a fyzik.

kelvin [K]

[William Thomson lord Kelvin](#) (1824-1907).

newton [N]	Isaac Newton (1643-1727) - anglický matematik a fyzik.
pascal [Pa]	Blaise Pascal (1623-1662) - francouzský fyzik.
watt [W]	James Watt (1736-1819) - skotský vynálezce.
volt [V]	Alessandro Volta (1745-1827) - italský fyzik.
ohm [Ω]	Georg Simon Ohm (1787-1854) - německý fyzik.
decibel [dB]	Alexander Graham Bell (1847-1922) - americký audiolog skotského původu.
röntgen [R]	Wilhelm Conrad Röntgen (1845-1923) - německý fyzik.

úkol 6: Některá metonymická označení mohou označovat i dvě věci.

Najdeš takové, které označuje brusle, ale také těžké vojenské boty? **kanady**

Nápověda: toto podstatné jméno pomnožné je odvozeno od státu – kolébky hokeje.

úkol 7– Vysvětli, proč jsou metonymiemi tato vyjádření:

pod černými kadeřemi jí žlutě prosvítalo **zlato**; necítil ani těžká **železa** kolem krví zbarvených kotníků; prodali rodinné **stříbro**

jde o záměnu materiálu a věci z něj vyrobené : (zlato = zlaté náušnice, železa = okovy, stříbro = předměty vyrobené ze stříbra)